

ČESKÝ JAZYK

Porovnávací test – 5. TŘÍDA (KÓD C5–C5)

U každé z vět v úlohách 1 až 12 rozhodněte, zda je napsána bez pravopisné nebo mluvnické chyby.

1.

ano(A) – ne(B) Nejstarší cyklisté vjeli do cíle s vypětím všech sil.

2.

ano(A) – ne(B) Právě mi došla objemná zásilka, kterou jsem si před časem objednal.

3.

ano(A) – ne(B) Honzovi se v akváriu vylíhli malé rybičky.

4.

ano(A) – ne(B) V babiččině starobylé kuchyni vysely pytlíky s vonými bylinkami.

5.

ano(A) – ne(B) V Čechách se dnes už běžně můžete setkat s Italy, Američany, Francouzi nebo Španěly.

6.

ano(A) – ne(B) Letošní zima byla velmi sychravá a dlouhá.

7.

ano(A) – ne(B) Zkušený řidič se schovívavě usmíval a na rozjařené děti se nerozzlobil.

8.

ano(A) – ne(B) Zúčastníte se obou závodů a zůstanete ještě jeden den?

9.

ano(A) – ne(B) U jeslí stál vůz s koňmi a lesník schazoval otepi sena.

10.

ano(A) – ne(B) Vy by jste zřejmě chtěli, abychom na Karla nemysleli.

11.

ano(A) – ne(B) Pojedeme lyžovat do Špindlerova Mlýna.

12.

ano(A) – ne(B) Malá čarodějnice s roscuchanými vlasy a vlajícím šátkem svištěla nad vesnickými střechami.

13.

Která z následujících vět je napsána pravopisně správně?

- (A) Všichni napjatě čekali nakonec zápasu.
- (B) Šli jsme na horu do sedmého patra.
- (C) Napiš si úkol, potom můžeš ven.
- (D) Snaž se mluvit více na hlas.

14.

Ve které z následujících vět je **chybně** užito předpony *s-*?

- (A) Dnes skončilo vyučování brzy.
- (B) Shledali jsme se se svým přítelem.
- (C) Shromáždíme se na školním hřišti.
- (D) Včera jsme shlédli napínavý film.

15.

Ve které z následujících možností jsou ve větách správně podtržené dvě předložky?

- (A) Bydlíme naproti kostelu. Šli jsme okolo nich.
- (B) Dědeček nám přišel naproti. Šli jsme okolo vás.
- (C) Bydlíme naproti škole. Zastavte se, až půjdete okolo.
- (D) Rodiče mi přišli naproti. Rodiče šli okolo školy.

16.

Ve které z následujících vět je užito přídavné jméno přivlastňovací?

- (A) Čeští autoři jsou velmi známí.
- (B) Zním všechny rodinné přátele.
- (C) Vrátil jsem Pavlovi jeho knihy.
- (D) Tatínkovi psi mě neposlouchají.

17.

Která z následujících možností je správnou koncovkou slova *drahokamy*?

- (A) -y
- (B) -my
- (C) -amy
- (D) -kamy

18.

Která z následujících vět je větou rozkazovací?

- (A) Rozkázali mi to.
- (B) U naší babičky se musí poslouchat.
- (C) Vyříd' pozdrav svým rodičům.
- (D) Prikázali mu nejíst dva dny.

19.

Která z následujících vět se skládá pouze ze základní skladební dvojice?

- (A) Nic si nepřál.
- (B) Pavel by se smál.
- (C) Půjdu domů.
- (D) Pěkně zpíváš.

20.

Ve které z následujících vět je nevyjádřený podmět?

- (A) Mým nejmilejším kamarádem je náš pes.
- (B) Sytý hladovému nevěří.
- (C) Mládí je radost.
- (D) Knihu už musím vrátit do knihovny.

21.

Je krásné počasí. Už se těšíme ven.

Která z následujících spojek může spojit uvedené věty ve smysluplné souvětí? Zachovejte dané pořadí vět.

- (A) a proto
- (B) neboť
- (C) jelikož
- (D) ale

22.

Ve které z následujících možností je souvětí o dvou větách?

- (A) Studenti se sešli v knihovně a chtěli se učit, ale moc jim to nešlo.
- (B) Šaty, které visí na ramínku a mají zelenou barvu, jsou ty její.
- (C) Milí sportovci, pozvali jsme vás, abyste změřili své síly.
- (D) Zdolali kdejaký kopec, dokonce i ten nejvyšší vrchol.

23.

Uvedený text je v přímé řeči. Ve které z následujících možností je správně vložena věta uvozovací?

- (A) „Kdepak, tu mou určitě nikdo nevezme. řekla Janička.“
- (B) Janička řekla: „Kdepak, tu mou určitě nikdo nevezme.“
- (C) Janička řekla - Kdepak, tu mou určitě nikdo nevezme.
- (D) „Janička řekla: „kdepak, tu mou určitě nikdo nevezme.“

24.

Která z následujících vět určitě **nepatří** na začátek dopisu?

- (A) Vážený pane Karle, konečně píši.
- (B) Mám trochu času, a proto píši.
- (C) Mnohokrát děkuji za pohlednici.
- (D) Už nemám dost času, tak zase napiš.

TEXT K ÚLOZE 25

Privedl jeden otec svého syna k filozofu Aristippovi, aby ho učil vědám. Divil se však, že za to chce moc peněz.

„Tolik? Za to bych si mohl koupit osla!“

„Tak si ho kup,“ dodal filozof. „A budeš mít doma dva.“

25.

Které z následujících tvrzení nejlépe vystihuje hlavní myšlenku uvedeného textu?

- (A) Lidé by si měli dobře spočítat náklady na vzdělání.
- (B) Vzdělání nelze zaplatit žádnými penězi.
- (C) Kdo nechce investovat do vzdělání, je hlupák.
- (D) Bez peněz nelze dosáhnout vzdělání.

TEXT K ÚLOHÁM 26 A 27

Co kreslím?

Moje pero ji začalo kreslit na lince, odtud se čára šplhala vpravo nahoru. Dříve než v polovině řádku si to však rozmyslela a obloučkem se vrátila dolů, zpět na řádek, ale ani tady se jí nelíbí a opět se pozvolna otočí a spěchá doprostřed řádku. Dospěje jen do výše svého předešlého obloučku a nemá už sílu ani se otočit a padá rovnou dolů, hluboko pod řádek. Tam vytvoří velkou kličku směrem doleva, sebe samu překročí na lince a ve svém šikmém směru pokračuje skoro až k polovině řádku. Tady čára končí.

Markéta

26.

Kterým z následujících slohových útvarů je uvedený úryvek?

- (A) vypravováním
- (B) dopisem
- (C) oznámením
- (D) popisem

27.

Dokážete vyluštít hádanku z textu a určit, co nakreslilo pero Markéty?

- (A) Markétin podpis
- (B) písmeno y
- (C) písmeno i
- (D) písmeno n

TEXT K ÚLOHÁM 28 A 29

**Eduard Štorch: Jak jsem se stal lovcem mamutů
(úryvek)**

Mé povídky z pravěku byly zpravidla podníceny vlastními nálezy archeologickými. Dlouho zrály, přibíraly podrobností, epizod a výjevů. Největší nesnáz v nich činila řeč prvotních lidí, řeč málo artikulovaných výkřiků, tu ani nedovedeme nynějšími písmeny zachytit.

V mých Lovcích se najde mnoho vzrušených výkřiků a kusých vět v přímé řeči. To právě charakterizuje primitivní stupeň vývoje mluvy, v níž se uplatňovaly posunky a skřeky jako hlavní dorozumívací prostředek.

28.

Odkud nejvíce čerpal autor uvedeného textu náměty ke svým příběhům?

- (A) z odborné literatury
- (B) ze své vlastní fantazie
- (C) z vlastního vědeckého výzkumu
- (D) z jiných vědeckých prací

29.

Jaký byl podle textu hlavní dorozumívací prostředek lidí v pravěku?

- (A) jednoduchá řeč
- (B) jednoduché písmo
- (C) jednoduché malby
- (D) posunky a skřeky

TEXT K ÚLOHÁM 30 AŽ 33

**Vodník u pramenů Ploučnice
(úryvek)**

Mezi Janovým Dolem a Osečnou z nevelké tůně mezi olšemi vydává se na pout' mezi pole, louky a lesy řeka Ploučnice. Pramen je tak silný, že po několika stech metrech žene kola ke stráni přisedlého Jenišovského mlýna. Voda tůně neustále vře a klokotá a perlí se nespočetnými bublinkami.

Domácí říkají, že jsou to vzdechy utopenců, které vodník nalákal do své říše. Tenhle vodník byl dobrák od kosti. Přátelil se s chasou ve mlýně, držel pořádek nad vodou a měl radost, když mlýn jel naplno.

Ale jeho zelená očka mu hrála šelmovstvím, a mohl-li provést někomu šibalství, učinil tak.

30.

Které z následujících sloves je slovem podobného významu ke slovům *vře*, *klokotá*, *perlí* uvedeným v textu?

- (A) bublá
- (B) proudí
- (C) hučí
- (D) pramení

31.

Jaký význam má v úryvku spojení *vydává se na pout'*?

- (A) stává se mohutnou
- (B) rozdvouje se
- (C) pramení
- (D) teče z kopce

32.

Odkud je nejspíše převzat uvedený úryvek?

- (A) z knihy pověstí daného kraje
- (B) z historického slovníku
- (C) z učebnice zeměpisu
- (D) z básně o vodníkovi

33.

Které z následujících tvrzení o vodníkovi je podle úryvku pravdivé?

- (A) Vodník byl velmi hodný a snažil se lidem co nejvíce pomáhat.
- (B) Vodník byl závistivý a nepřál mlynáři dobrý chod jeho mlýna.
- (C) Vodník byl samotářský a snažil se nepřicházet do styku s lidmi.
- (D) Vodník byl hodný, na mlýně mu záleželo, ale rád občas lidi zlobil.

TEXT K ÚLOHÁM 34 AŽ 37

(úryvek)

Sešli se jednou Krakonoš s Rampušákem a uvažovali, co udělat, aby Jizerské hory měly svého ochránce. Prohlédli si nejdříve kopce, louky a skály od hory Smrku po Oldřichovské sedlo a přes hřeben Černou Studnici až dolů k Jizeře, kde se do ní vlévá divoká Kamenice a dravý Žernovník. Pak se zastavili na kopci Muchově a řekli si: „Tady je to pravé místo. Dá se odtud vládnout.“

Rampušák se svým starším druhem souhlasil, a tak mohl Krakonoš začít čarovat. Nejdříve se snesla mlha a vichřice začala lomcovat skalami, viklany v horách se začaly kymáčet a země se chvěla, jako by uvnitř tisíce obrů přehrabovaly své poklady. A pak se náhle otevřela skála a byl vidět vchod do jakési jeskyně. Když mlha klesla, spatřil Krakonoš s Rampušákem uprostřed podzemí průsvitnou postavu, jakoby spředenou z mlhy. Měla na sobě namodralý plášť, jehož knoflíky byly z jizerského safíru, a ve tváři vodové oči, ne nepodobné jizerským tůním na Čihadle nebo Knajpě.

Krakonoš s Rampušákem byli se svým dílem spokojeni, když si dobrý duch Orlických hor náhle vzpomněl:

„Na něco jsme zapomněli!“

„Copak to je?“ zeptal se Krakonoš.

„Nevíme, jak mu budeme říkat.“

Byla už noc a odkudsi z Černostudničního hřebene začala houkat sova své táhlé muhúúú.

„Co kdybychom ho nazvali Muhu?“ napadlo vládce Krkonoš.

A při tom už zůstalo.

34.

Proč byl podle uvedeného úryvku stvořen Muhu?

- (A) Protože Krakonoš a Rampušák chtěli mít kamaráda.
- (B) Protože sova začala houkat muhúúú.
- (C) Protože Jizerské hory neměly ochránce.
- (D) Protože Černá Studnice neměla ochránce.

35.

Které z následujících tvrzení o uvedeném úryvku je pravdivé?

- (A) Muhu se zrodil v jeskyni.
- (B) Muhu měl oči jako jizerský safír.
- (C) Muhu měl na sobě šedivý plášť.
- (D) Muhu se zrodil z vichřice.

36.

Ve které z následujících možností jsou podle úryvku vládcové hor uspořádání od nejmladšího k nejstaršímu?

- (A) Krakonoš, Rampušák, Muhu
- (B) Muhu, Rampušák, Krakonoš
- (C) Muhu, Krakonoš, Rampušák
- (D) Krakonoš, Muhu, Rampušák

37.

Který z následujících slovních druhů se stal základem pro pojmenování nového vládce hor?

- (A) podstatné jméno
- (B) sloveso
- (C) přídavné jméno
- (D) citoslovce

TEXT K ÚLOHÁM 38 AŽ 41

Josef Brukner: Lesní zpěvy

Protože se v lese
přenádherně nese
každé zapínutí,
i maličký ptáček
tady na zobáček
zazpívá si s chutí.

Vše, co v lese bydlí,
hraje tydlí fidli.
Ráno za úsvitu
datlí bubnují tu,
za poledne z buku
ozývá se kuku
a za noci sovy
v houštině či křoví
nafukují tváře
při hře na _____.

A teď řekněte mi,
proč my jako němí
v tomhle ptačím sboru
věčně zpíváme si,
až se třesou lesy,
jenom z tranzistoru.

38.

Které z následujících slov se nejlépe hodí na vynechané místo v uvedené básni?

- (A) trubku
- (B) kytare
- (C) fujare
- (D) píšťale

39.

Ve které z následujících možností jsou uvedena všechna zvířátka, která jsou zmíněna ve druhé sloce básně?

- (A) strakapoud, datel, sova
- (B) kos, datel, sova, kukačka
- (C) kukačka, datel
- (D) datel, kukačka, sova

40.

Poslední sloku básně by bylo možné převést na větu tázací. Která z následujících vět by svým významem nejlépe odpovídala významu poslední sloky uvedené básně?

- (A) Proč si lidé v lese vůbec nezpíváte?
- (B) Proč posloucháme v lese hlasitou hudbu?
- (C) Proč my lidé chodíme málo do lesa?
- (D) Proč se v lese nechováme jako němí?

41.

Která z následujících možností **není** v uvedené básni rýmem?

- (A) s chutí – bydlí
- (B) ptáček – zobáček
- (C) sboru – tranzistoru
- (D) zpíváme si – lesy

TEXT K ÚLOHÁM 42 A 43

Rytířství

Měl-li se chlapec stát rytířem, začal v sedmi letech sloužit jako páže v domě pána svého otce. (Děvčata se rytířkami stát nemohla.) Pážata se učila pravidlům rytířské služby a zacházení se zbraněmi. Když bylo chlapci 15 let, stával se panošem. Byl osobním služebníkem svého pána, který ho naučil bojovat na koni. Po pěti letech se panoš mohl stát rytířem. Zpočátku to byl titul, který mohl udělit svému panoši každý rytíř, dnes má toto právo pouze anglický král nebo královna. Titul je dnes však už jen formální a ztratil většinu svého dřívějšího významu.

42.

Po kolika letech služby se podle uvedeného úryvku stával chlapec rytířem?

- (A) po 7 letech
- (B) po 10 letech
- (C) po 12 letech
- (D) po 13 letech

43.

Které z následujících tvrzení vyplývá z uvedeného úryvku?

- (A) Rytířství je dodnes v Anglii vážený společenský stav.
- (B) Na rytíře může dodnes pasovat své páže jen královna.
- (C) Páže se stalo panošem a po 5 letech rytířem.
- (D) Chlapec se mohl stát rytířem jen u svého otce.

44.

Ve kterém z následujících slov je hláska *r* slabikotvorná?

- (A) sraz
- (B) krtek
- (C) zralý
- (D) perla

45.

Ve které z následujících možností jsou uvedené hlásky, které vyslovujeme ve slově *oběd*?

- (A) o b j e t
- (B) o b ě d
- (C) o b j e d
- (D) o b j ě t

46.

Ve kterém z následujících slov jsou dva kořeny?

- (A) zelinářství
- (B) nedorozumění
- (C) nevypočítat
- (D) zemědělství

47.

Ve které z následujících možností jsou všechna slova utvořena pomocí předpony *pra-*?

- (A) praděd, prašný, prahory
- (B) prababička, pramen, pramice
- (C) pravěk, prabídný, pramálo
- (D) pradávno, prales, pravice

48.

U kterého z následujících slov je správně určeno slovo základové?

- (A) lékařka – léčit
- (B) stromek – strom
- (C) pracovitost – pracovat
- (D) rozumně – rozum

49.

rada – radit – radost – poradce – radnice

Které z následujících slov do uvedené řady příbuzných slov **nepatří**?

- (A) radnice
- (B) poradce
- (C) radit
- (D) radost

50.

Která z následujících dvojic slov **neobsahuje** slova protikladná?

- (A) líný – pracovitý
- (B) plus – minus
- (C) pokoj – nepokoj
- (D) krátký – nedlouhý

51.

Ve které z následujících dvojic slov **nejsou** synonyma (slova souznačná)?

- (A) přednášet – recitovat
- (B) laskavý – laskavost
- (C) polibek – hubička
- (D) kouzelný – divotvorný

52.

Co vyjadřuje slovní spojení *nabírá vodu řešetem*?

- (A) hraje si s vodou
- (B) není příliš bystrý
- (C) dělá zbytečnou práci
- (D) je velmi pracovitý

53.

Byznys (z angl. *business*) je obchod, podnikatelská činnost.

Co vyjadřuje informace uvedená v kulaté závorce?

- (A) Je tam uvedena výslovnost cizího slova.
- (B) Je to odkaz na anglickou literaturu.
- (C) Je to vysvětlení původu slova.
- (D) Je to informace o druhé možnosti pravopisu.

54.

Které z následujících tvrzení je pravdivé?

- (A) V českém jazyku je zakázáno užívání cizích slov.
- (B) Českému jazyku je nejbližší jazyk slovenský.
- (C) Na Moravě se mluví moravským jazykem.
- (D) Český jazyk se skládá z moravštiny a slovenštiny.

55.

Kdo je to dramatik?

- (A) Ten, kdo rád popisuje konfliktní situace.
- (B) Ten, kdo je odborníkem na mluvnici.
- (C) Ten, kdo je autorem filmových scénářů.
- (D) Ten, kdo je autorem divadelních her.